

مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی فعالیتهای برنامه‌ریزی و پژوهش در قلمرو آموزشهای فنی و حرفه‌ای

معرفی مقاله

نویسنده: عبدالحسین نفیسی

مقاله حاضر را برادر عبدالحسین نفیسی کارشناس وزارت برنامه و بودجه و عضو شورای تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش تهیه و تدوین نموده، و از طریق مدیریت آموزش و پرورش عمومی، و فنی و حرفه‌ای وزارت برنامه و بودجه در اختیار فصلنامه قرار داده‌اند. بسدین وسیله از علاقه و توجه ایشان، و مدیریت محترم مذکور نسبت به فصلنامه قدردانی و تشکر می‌نماید.

مقاله ابتداء به بررسی تعاریف آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای پرداخته، با ذکر مقدمه‌ای در باره ضرورت توجه به برنامه‌ریزی فعالیتهای برنامه‌ریزی و پژوهشی آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای، این فعالیتهای را در سه قلمرو اصلی طبقه‌بندی می‌کند. سپس به توصیف الگوی پیشنهادی برای هر یک از این زمینه‌ها پرداخته، چگونگی گردش کار برنامه‌ریزی در هر زمینه را به وسیله نمودارهایی ارائه می‌نماید. و بالاخره در پایان مقاله شرح فعالیتهای برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهشهای آموزشهای فنی و حرفه‌ای در جداولی فهرست‌بندی شده، عرضه می‌گردد.

با آرزوی توفیق الهی برای نویسنده محترم مقاله، امید است در آینده نیز از مقالات ایشان در فصلنامه بهره‌مند گردیم.

«فصلنامه»

بخش اول: مقدمه و تعاریف

۱ - مقدمه

آموزشهای فنی و حرفه‌ای، با آنکه در متون کتابها و قوانین برنامه‌های توسعه، همواره از اولویت و توجه خاصی برخوردار بوده‌اند^(۱)، ولی در میدان عمل، این آموزشها پویائی، سازماندهی و گسترش متناسب با آن اولویت و اهمیت لازم را در ایران کسب نکرده‌اند^(۲). یکی از موجبات اصلی این نارسائی، ماهیت تکنولوژی‌های بکار گرفته شده در فرآیندهای طرحهای توسعه بوده است. در واقع این گونه تکنولوژی‌ها، بجای آنکه بر پایه نیازها و استعدادها و توانائی‌های آموزشی و پژوهشی داخل کشور رشد کرده و با «گرفتن» آگاهانه اجزاء مناسبی از دست‌آوردها و تجارب بشری تحول و تکامل یابند، بیشتر بصورت «کالاها و ارداتی» همراه با تجهیزات و تشکیلات تولیدی و خدماتی و گاه بدست کارشناسان خارجی به کشور وارد شده و بدون تاثیرگذاری بر و یا تأثیر پذیری از نظام آموزشی و پژوهشی کشور، در ایران استقرار یافته‌اند.

همین خصلت ارداتی بودن و منشأ بیگانه داشتن تکنولوژی سبب شده است که مصرف‌کنندگان آن، که عمدتاً واحدهای مقتدر و صاحب نفوذ بزرگ صنعتی و خدماتی دولتی و یا سرمایه‌داران خصوصی داخلی و خارجی بوده‌اند هر یک بنا به تشخیص و نیاز خود، نوعی آموزشهای مکمل کوتاه و یا بلندمدت را، عموماً خارج از ساز و کارهای [= مکانیسم] موجود آموزشی کشور، برای تربیت نیروی انسانی مورد نیاز خویش، در داخل [یا خارج] کشور تدارک ببینند. تعدد سلیقه‌ها و شیوه‌های بکار گرفته شده موجب شده است که بموازات آموزشهای فنی و حرفه‌ای موجود در نظام‌های آموزش و پرورش عمومی و آموزش عالی، خرده نظام‌های حرفه‌آموزی [و گاه آموزش فنی] بصورت غیرمرتبط و پراکنده ایجاد گردد^۳.

مسئله نظام نداشتن آموزشهای فنی و حرفه‌ای موجب شده است که فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های مربوط به سه قلمرو اصلی آن یعنی «طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» «برنامه‌ریزی درسی و آموزشی» و «برنامه‌ریزی توسعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای» و جایگاه و اهمیت هر یک برای مسئولان و دست‌اندرکاران برنامه‌ریزی و پژوهش چندان روش نباشند و در عمل موجبات دوباره کاری یا کم‌توجهی به یک فعالیت مهم و کلیدی پیش آید.

گزارش حاضر برای فهرست کردن فعالیتهای مهم در قلمروهای سه‌گانه برنامه‌ریزی آموزش فنی و حرفه‌ای، و نیز تدوین عناوین بررسیها و پژوهشهایی که باید در رابطه با هر یک از فعالیتهای مذکور انجام شود تهیه شده است.

برای آنکه این مجموعه بتواند در فرآیند برنامه‌ریزی مورد استفاده سازمان دهندگان و هدایت کنندگان این فرآیند قرار گیرد برای هر یک از فعالیتهای زمینه‌های سه‌گانه برنامه‌ریزی، یک نمودار گردش کار تهیه شده است.

۲ - تعاریف و محدوده مطالعه

آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران تعریف پذیرفته شده و جاافتاده‌ای ندارد. شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در تیرماه سال ۱۳۶۱ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را چنین تعریف کرده است.^(۳)

«بطور کلی منظور از آموزشهای فنی و حرفه‌ای انجام آن نوع فعالیتهایی است که میتواند فرد را برای احراز شغل، حرفه، و کسب و کاری آماده نموده یا کارآئی و توانائی وی را در انجام آنها افزایش دهد. این آموزشها بدو صورت رسمی و غیررسمی اجرا می‌شود.»

«آموزشهای رسمی: آموزشهای رسمی فنی و حرفه‌ای در قالب نظام آموزش رسمی کشور و در مدارس و مؤسسات آموزشی ارائه و منتهی به مدرک تحصیلی میشود. معمولاً این نوع آموزش در سطوح مختلفی که بتدریج مشکلتر میشود، و اتمام موفقیت‌آمیز هر سطح مجوزی جهت ارتقاء به سطح بالاتر خواهد بود، طرح‌ریزی میشود.»

«آموزشهای غیررسمی: آموزشهایی هستند که در خارج از نظام آموزش رسمی کشور بصورت پیوسته یا منقطع طی دوره‌های آموزشی که از معادل ۱۵۰۰ ساعت تجاوز نمی‌کند عرضه شده و موجب ارتقاء سطح تخصصی و کارآئی کارمندان دولت، کارگران، و صاحبان حرف و مشاغل می‌شود و با این که افراد را برای احراز شغل یا حرفه‌ای آماده می‌سازد.»

«آموزشهای فنی و حرفه‌ای: آموزشهایی است که با تعاریف فوق در زمینه‌های صنعت، کشاورزی، خدمات، پزشکی و پیراپزشکی در هر یک از رشته‌های شغلی [زیر] برنامه‌ریزی شده و به اجرا گذاشته میشود.»

بر اساس این مصوبه در برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی ایران در بخش «آموزش فنی و حرفه‌ای» این تعریف ارائه شده است.^(۵)

«منظور از آموزشهای فنی و حرفه‌ای، انجام آن نوع فعالیتهایی است که می‌تواند فرد را برای احراز شغل، حرفه، کسب و کاری آماده کند و یا کارآئی و توانائی وی را در انجام آنها افزایش دهد. این آموزشها علاوه بر اینکه آموزش تکنولوژی و علوم وابسته را شامل می‌شود، کسب مهارتها و دانشهای خاص مربوط به مشاغل بخشهای مختلف اقتصادی و اجتماعی را نیز در برمی‌گیرد.» در کتاب برنامه اول، بخش مزبور شامل برنامه‌های زیر است:

- ۱ - برنامه آموزش پزشکی و پیراپزشکی
- ۲ - برنامه آموزش خدمات
- ۳ - برنامه آموزش صنعت
- ۴ - برنامه آموزش کشاورزی
- ۵ - برنامه تربیت معلم فنی و حرفه‌ای
- ۶ - برنامه عملیات کمک آموزشی [در آموزشهای فنی و حرفه‌ای]
- ۷ - برنامه تحقیق و بررسی [در آموزشهای فنی و حرفه‌ای]

۸ - برنامه خدمات اداری [در آموزشهای فنی و حرفه‌ای]

تعریف فوق که دربرگیرنده آموزشهای فنی و حرفه‌ای در سطح متوسطه در نظام آموزش و پرورش عمومی و در سطح فوق دیپلم (کاردانی) در نظام آموزش عالی و تمامی آموزشهای کوتاه مدت قبل از اشتغال و ضمن اشتغال میگردد در قوانین بودجه سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۶ و لایحه بودجه سال ۱۳۶۷ مورد عمل قرار گرفته است.

بالاخره شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در مصوبه مربوط به «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» تعریف دیگری را بشرح زیر ارائه کرده است. ^(۶)

۱- آموزشهای فنی و حرفه‌ای به آموزشهایی اطلاق می‌شود که فرد را برای احراز شغل و حرفه‌ای معین آماده می‌سازد، و یا کارآئی و توانائی افراد شاغل به فنون و حرف را ارتقاء میدهد.

۲- آموزشهای فنی و حرفه‌ای با توجه به روش تعلیم و با در نظر گرفتن تقدم جنبه‌های علمی و یا عملی و با عنایت به مسائل تربیتی و دیگر اهداف آموزشی به دو بخش عمده آموزشهای فنی و حرفه‌ای علمی - عملی و آموزشهای فنی و حرفه‌ای عملی تقسیم می‌شود.

۲/۱- آموزشهای فنی و حرفه‌ای علمی - عملی، آموزشهایی است که در مدارس، هنرستانها و آموزشگاهها مجری است. این نوع آموزش، اصولاً به آموختن یک مهارت در دبیرستانها و دوره متوسطه نظری و یا چند مهارت در هنرستانها و آموزشگاهها و در نتیجه اعطاء مدرک تحصیلی خاصی منتهی می‌شود که بیانگر سطح تحصیل مشخصی است و در عین حال برحسب مورد، مقطع و مرحله‌ای معین از این نظام را تعریف می‌کند. به این ترتیب آموزش علمی - عملی در هر یک از سطوح به نسبت سطح قبل پیشرفته‌تر و پیچیده‌تر می‌شود و اتمام موفقیت‌آمیز هر سطح مجوزی برای ارتقاء به سطح بالاتر خواهد بود. بدیهی است با توجه به سیاست عمومی فرهنگی و تعلیماتی و تربیتی کشور، آموزشهای عمومی نیز در مجموعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای علمی - عملی دارای مقام و موقعی خاص است و به این لحاظ کلیه آموزشها بصورتی هماهنگ و منسجم مدنظر قرار می‌گیرد.

۲/۲- آموزشهای فنی و حرفه‌ای علمی: آموزشهایی هستند که بصورت پیوسته یا منقطع، در دوره‌های مختلف عرضه میشود و مدت آموزش در هیچیک از دوره‌های مربوط به آن معمولاً از ۱۵۰۰ ساعت تجاوز نمی‌کند. در این نوع آموزش، اصولاً بیشترین توجه به آموزشهای حرفه‌ای و فنی است.

۳- آموزشهای فنی و حرفه‌ای از دیدگان بخشهای مختلف فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی در چهار زمینه کشاورزی، صنعت، پزشکی و خدمات عرضه می‌شود. هر یک از این زمینهها متشکل از رشته‌های شغلی و هر یک از رشتهها دربرگیرنده رشته‌ها و دوره‌های آموزشی متعددی است. تعداد و نوع این دوره‌ها برحسب شرایط تغییر می‌کند.

۴- آموزش فنی و حرفه‌ای جزئی از نظام فرهنگی، تربیتی و آموزشی کشور است. بنابراین ضمن اینکه خود دارای اهداف خاصی میباشد اهداف کلی نظام مذکور را که عبارت از:

- تربیت انسان بر پایه ایمان به خدا و شناخت کرامت و ارزش والای خود در مسیر تکاملی

حرکتش بسوی خدا.

— و استقرار روابط حسنه در جوامع بشری است دنبال می‌کند.

اهداف خاص نظام آموزش فنی و حرفه‌ای بشرح زیر است:

۴/۱ — تأمین نیاز نیروی انسانی ماهر و کارآمد از طریق انتقال دانشهای عمومی و مهارتهای شغلی و حرفه‌ای به افراد جامعه.

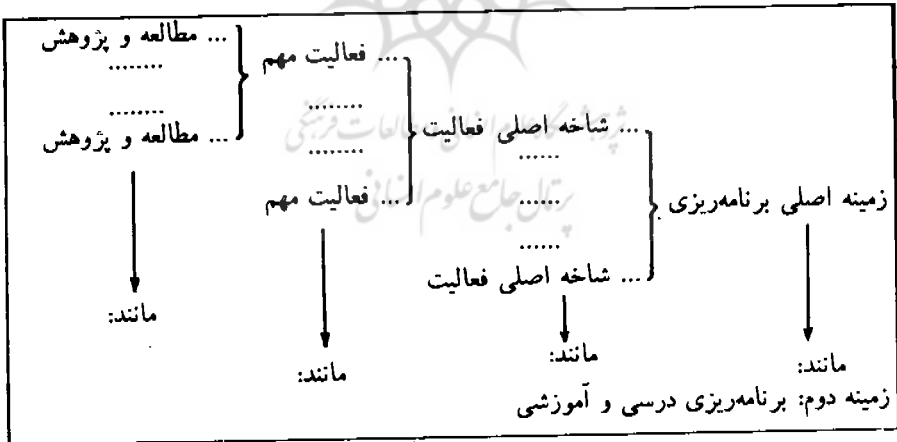
۴/۲ — فراهم آوردن امکانات استقلال علمی و فرهنگی کشور از طریق اشاعه و گسترش فنون و حرف و انتقال تکنولوژی.

همانطور که از تعاریف فوق برمیآید، نظام آموزش فنی و حرفه‌ای، در سطح متوسطه با نظام آموزش و پرورش عمومی و در سطح دوره‌های کاردانی، با نظام آموزش عالی دارای فصل مشترک میباشد، علاوه بر آن کلیه آموزشهای کوتاه مدت حرفه‌ای و فنی را دربرمیگیرد. در واقع این نظام بعنوان عامل تکمیل کننده آموزشهای عمومی یا عالی و تطبیق دهنده این تحصیلات با نیازهای بنگاهها و مؤسسات تولیدی و خدماتی عمل میکند.

در این گزارش، تعریف مندرج در کتاب برنامه اول توسعه اقتصادی — اجتماعی — فرهنگی کشور و مورد عمل در قوانین بودجه پذیرفته شده است.

۳ — طبقه‌بندی فعالیتهای برنامه‌ریزی

— طبقه‌بندی فعالیتهای برنامه‌ریزی در این گزارش در نمودار شماره ۱ نشان داده شده است.

همانطور که در جداول مربوط به شرح مطالعات و پژوهش‌ها نشان داده شده است، ۳۲۰ مورد

مطالعه و پژوهش در فعالیتهای برنامه‌ریزی و پژوهش بشرح زیر در سه زمینه اصلی توزیع می‌شوند:

زمینه اصلی اول: طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای شامل: ۲ شاخه اصلی و ۱۳ فعالیت مهم و ۵۰

مورد مطالعه و پژوهش

زمینه اصلی دوم: برنامه‌ریزی درسی و آموزشی شامل: ۹ شاخه اصلی و ۴۱ فعالیت مهم و ۱۳۲ مورد مطالعه و پژوهش
زمینه اصلی سوم: برنامه‌ریزی توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای شامل: ۱۳ شاخه اصلی و ۴۲ فعالیت مهم و ۱۳۸ مورد مطالعه و پژوهش
جمع ۳ زمینه اصلی ۲۴ شاخه اصلی و ۹۶ فعالیت مهم و ۳۲۰ مورد مطالعه و پژوهش

۴ - چگونگی اجرا و زمان‌بندی کار

بترتیبی که فعالیتهای برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهشها در گزارش حاضر ارائه شده است، روال حرکت از کلیات و فلسفه و مبانی کار به سوی جزئیات و مسائل عملی و روزمره جریان می‌یابد. اگر قرار باشد بترتیب مذکور اجرای این فعالیت‌ها آغاز شود، نوبت اجرای فعالیت‌های انتهائی این مسیر در فاصله زمانی ۳ تا ۴ سال بعد از زمان شروع کار خواهد رسید و چون مرجع تصمیم‌گیری در مورد کلیات نظام و سمت‌گیریهما مجلس شورای اسلامی است بنابراین باید زمان قابل ملاحظه‌ای که از دو سال کمتر نخواهد بود برای اعلام نظرات مجلس شورای اسلامی در برنامه زمان‌بندی ملحوظ داشت و بنابراین زمان اجرای مجموعه فعالیتها بیش از ۶ سال طول خواهد کشید. اما از آنجا که آموزشهای فنی و حرفه‌ای هم‌اکنون در حال اجرا هستند و نمی‌توان [و نباید] جریان کار آنها را برای زمان نسبتاً طولانی تا ۶ سال متوقف کرد لذا باید علاوه بر شیوه رفت و برگشتی مستدرج در روش برنامه‌ریزی هر زمینه به یک جریان اصلاح و تجدیدنظر منعطف عمل کرد، بنحوی که: اولاً، فعالیت‌های هر زمینه اصلی را با فرض قابل قبول بودن وضعیت فعلی زمینه قبلی آغاز کرد، مشروط بر آنکه بعد از تغییر و اصلاح وضعیت زمینه قبلی، بازنگری مجددی در فعالیتهای زمینه بعدی صورت گیرد. بدیهی است این کار زمانی میسر است که وضعیت زمینه قبلی از یک حداقل قابل قبولی برخوردار باشد و یا برای پاره‌ای از مسائل اصلی و سیاست‌های کلیدی آن بصورت جداگانه تصمیم‌گیری خاصی که بتواند اساس عملیات بعدی قرار گیرد بعمل آمده باشد. ثانیاً، در داخل هر زمینه، از مطالعات و پژوهشهای انجام گرفته موجود که از دقت و صحت نسبی برخوردارند استفاده بعمل آید، ولی در عین حال هم‌زمان به تکمیل و اصلاح آن مطالعات اقدام گردد و از نتایج حاصله در تصحیح روند کار استفاده بعمل آید.

بخش دوم - توصیف الگوی پیشنهادی

همانطور که در مقدمه اشاره شد هدایت و مسئولیت آموزشهای فنی و حرفه‌ای در ایران در حیطه وظایف سازمان یا وزارتخانه خاصی قرار نمی‌گیرد و بصورت پراکنده و تاحدودی غیر مرتبط و ناهم‌آهنگ با یکدیگر توسط دستگاههای اجرائی متعددی طراحی، برنامه‌ریزی و اجرا میشود. یکی از

مسائلی که باید در ضمن مطالعات و پژوهش‌های مندرج در الگوی برنامه‌ریزی آموزشهای فنی و حرفه‌ای مورد توجه قرار گیرد یافتن پاسخ مناسب برای چگونگی سازماندهی و هدایت این نوع آموزشهاست. بطوریکه نتایج بررسی‌های مقدماتی نشان میدهد، شیوه سازماندهی مصوب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران یعنی تشکیل شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در این زمینه موفق نبوده است.^(۷) ولی تا زمانیکه شیوه جدیدی جایگزین روش موجود نشده است، شورای عالی مذکور، مطابق قانون «مسئول تعیین خطوط اصلی و سیاست‌های آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» و نیز «بررسی مشکلات و مسائل آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و ایجاد هماهنگی در برنامه‌ها و استفاده کامل از امکانات» میباشد و «تصمیمات متخذه برای کلیه دستگاههای ذیربط لازم‌الاجراء خواهد بود».^(۸) بنابراین در این الگو نیز هماهنگ‌کننده و متصدی امور آموزش فنی و حرفه‌ای و بکارگیری الگوی برنامه‌ریزی پیشنهادی شورای عالی هماهنگی در نظر گرفته شده است.

در اینجا، برای هر یک از سه زمینه اصلی برنامه‌ریزی، ابتدا سابقه‌ای از فعالیتها و تجارب گذشته بیان می‌شود، سپس نمودار گردش کار بر اساس فعالیت‌های پیشنهاد شده در جداول شرح مطالعات و پژوهشها ارائه می‌گردد و در آخر، جداول شرح مطالعات و پژوهش بصورت یک‌جا برای هر سه زمینه در دسترس مطالعه‌کنندگان قرار می‌گیرد.

قسمت اول: طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای

۱ - سابقه

آموزشهای فنی و حرفه‌ای، قبل از تاسیس اولین هنرستان صنعتی در تهران (سال ۱۲۸۵ یا ۱۲۸۶ هجری شمسی) بطریق استاد و شاگردی، و فاقد سازماندهی خاصی همانند مکتب‌خانه یا مدرسه بوده است.^(۹) از زمان تاسیس اولین هنرستان صنعتی در ایران بر اساس قرارداد ایران و آلمان تا ۱۳۴۵ که برای نخستین بار شورای تجهیز نیروی انسانی تشکیل گردید، آموزشهای فنی و حرفه‌ای بصورت ایجاد آموزشگاهها، هنرستانها یا مراکز حرفه‌آموزی توسط وزارت آموزش و پرورش، وزارت کار و امور اجتماعی، سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی سابق، شرکت ملی نفت و... بدون داشتن نظام خاصی توسعه می‌یافت. هر چند که در گزارشهای سازمان برنامه و گزارش برنامه عمرانی پنجساله سوم کشور بر لزوم امر سازماندهی و رهبری آموزشهای فنی و حرفه‌ای تاکید بی‌عمل آمده است ولی عملاً در این زمینه تا سال ۱۳۴۵ اقدامی صورت نگرفته است.^(۱۰) شورای تجهیز نیروی انسانی بر اثر تصویب نامه هیئت وزیران با ترکیبی از وزرای فرهنگ، کار، صنایع، اقتصاد، کشاورزی و مدیرعامل سازمان برنامه ایجاد شده بود و تحت نظر نخست‌وزیر انجام وظیفه میکرد. یکی از وظائف این شورا ایجاد هماهنگی بین سطوح مختلف آموزشهای فنی و حرفه‌ای و نیاز بازار کار و نیز ایجاد هماهنگی بین برنامه‌های موسسات آموزش فنی و حرفه‌ای و نظارت بر چگونگی توسعه آنها بود. ولی این شورا نیز پس از سه سال فعالیت منقطع بطوری که ارزیابی کارشناسان وقت می‌گوید «با کلیه

کوششهایی که در احیاء فعالیتهای این شورا یا شوراهای نظیر آن انجام شده، [این کوششها] به نتیجه موثری نرسیده است. بنابراین کلیه سیاستها [و وظائفی] که طبق برنامه تعیین [و انجام] آن بهمه این شورا بوده به مرحله اجرا در نیامده است.^(۱۱) پس از آن در سال ۱۳۴۹ قانون کارآموزی بتصویب رسید که هر چند شورای عالی کارآموزی با ترکیبی از وزرای کار، آموزش و پرورش، علوم و آموزش عالی، اقتصاد و اطاق صنایع و نماینده کارگران تا حدودی همانند شورای تجهیز نیروی انسانی می باشد ولی دامنه عمل آن محدود است و فقط تربیت حرفه‌ای کارگران مشمول قانون کار را دربر می‌گیرد. بنابراین میتوان گفت که هر چند نتیجه‌گیری مورد اشاره مربوط به سال ۱۳۵۰ است ولی وضعیت نظام‌دهی به آموزشهای فنی و حرفه‌ای کماکان تا زمان پیروزی انقلاب اسلامی بهمین منوال ادامه یافته است. سیاستها و خط‌مشی‌های مندرج در پیش‌نویس برنامه ششم عمرانی که رژیم گذشته فرصت اجرای آنرا نیافت موبد این مطلب است.^(۱۲)

بلافاصله پس از استقرار جمهوری اسلامی، بار دیگر مسئله نظام دادن به آموزشهای فنی و حرفه‌ای مطرح گردید و بر اثر آن در تیرماه ۱۳۵۹، لایحه قانونی «شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» و آئین‌نامه اجرائی آن بتصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران رسید.^(۱۳) این شورا نیز در دی‌ماه ۱۳۶۲ طرح «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای»^(۱۴) را که توسط ستادی متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی، آموزش و پرورش، کار و امور اجتماعی، ستاد انقلاب فرهنگی و گروههای علمی وابسته آن و نمایندگان دبیرخانه شورای مزبور در تیرماه همان سال تدوین شده بود^(۱۵) را مورد تصویب قرار داد. متن این مصوبه بصورت طرحی از طرف پاره‌ای از نمایندگان دوره اول به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد ولی طرح مزبور با وجود اصلاحاتی که مجدداً توسط شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در آن بعمل آمده بود در سال ۱۳۶۴، هنگام شور نهائی در مجلس شورای اسلامی رد شد^(۱۶) و بدین ترتیب کماکان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در ایران بصورت نظام نایافته در حال اجراست.

شناخت علل به نتیجه نرسیدن تلاشهایی که در این زمینه صورت گرفته است نیازمند مطالعه و بررسی دقیق‌تری است که در فهرست فعالیتهای برنامه‌ریزی مندرج در جداول این گزارش به آن اشاره شده است. ولی با ملاحظه نارسائی‌ها و اشکالات نظام‌های آموزش و پرورش عمومی و آموزش عالی که از دو سمت نظام آموزش فنی و حرفه‌ای را دربر گرفته‌اند، بنظر میرسد که در مراجع ذیربط تصمیم‌گیری در مورد نظام آموزش فنی و حرفه‌ای هنگامی میسر میگردد که نظامهای جوار آن نیز بتناسب الزامات و نیازهای جمهوری اسلامی مورد اصلاح قرار گرفته و بصورت نسبی وضعیت ثابتی یافته باشند. این امر، بخصوص در مورد نظام آموزش و پرورش عمومی بلحاظ نقش عمده‌ای که در تربیت و تامین مواد اولیه نظام آموزش فنی و حرفه‌ای برعهده دارد بیش از همه صادق است و از آنجا که در حال حاضر طراحی امر نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران در جریان است^(۱۷) امید می‌رود کار طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای با روشنی بیشتری قابل انجام باشد.

۲ - نمودار گردش کار برنامه‌ریزی طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای

در تهیه عناوین فعالیت‌هایی که در این زمینه باید انجام پذیرد و چگونگی گردش کار فعالیتها، از تجاری که در «شورای تغییر نظام آموزش و پرورش» در زمینه طراحی کلیات نظام آموزش و پرورش عمومی و نیز در «ستاد تدوین نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» در زمینه طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای پیش گفته بعمل آمده، استفاده شده است.

در اولین زمینه اصلی برنامه‌ریزی یعنی طراحی نظام - دو شاخه اصلی فعالیت مشخص شده است. شاخه نخست مسائل کلی مربوط به نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و شاخه دوم، مسائل خاص نظام آموزش فنی و حرفه‌ای نامیده شده‌اند. فعالیت‌هایی که در شاخه دوم صورت می‌پذیرد برای تعمیق و تکمیل فعالیت‌هایی که در شاخه نخست انجام می‌گیرد، طراحی شده است. این فعالیتها در تدوین کلیات نظام جنبه اصلی و کلیدی ندارند ولی برای تدوین طرح تفصیلی نظام و جزئیاتی که باید در مراحل بعدی برنامه‌ریزی یا در اجرا مورد توجه قرار گیرند دسترسی به نتایج آنها ضرورت دارد. در هر حال چنانچه مراجع مسئول پاره‌ای از نتایج فعالیت‌های شاخه دوم را برای تدوین کلیات نظام ضروری تشخیص دهند این فعالیت باید به شاخه اصلی انتقال یافته و با زمان‌بندی حاکم بر آن شاخه انجام پذیرد.

گردش کار برنامه‌ریزی طراحی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای در نمودار شماره ۲ آمده است. اجزاء مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز در جداول پیوست آمده است.

قسمت دوم: برنامه‌ریزی فعالیت‌های زمینه دوم: برنامه ریزی درسی و آموزشی

۱ - سابقه

در زمینه برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، سوابق و تجارب کشور بر حسب نوع و سطح آموزش و توان دستگاه اجراکننده آموزش، متنوع و از کیفیت متفاوتی برخوردار است. در مجموع با ملاحظه سوابق کارها میتوان نتیجه گرفت که در این زمینه برنامه‌ریزی آموزشی (شامل فعالیت‌های شاخه‌های اصلی شماره ۳ - کلیات برنامه‌های آموزشی - درسی و شماره ۴ - تعیین اهداف رشته‌ها و گرایش‌ها و شماره ۵ - تعیین برنامه تحصیلی هر رشته و گرایش و شماره ۶ - نظرخواهی و... مندرج در جداول پیوست) در ایران در سطح آموزش متوسطه فنی کمتر مورد توجه قرار گرفته است^(۱۸) و در سطح دوره‌های کاردانی نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی برنامه‌ریزی آموزشی بطور نسبی کمتر مورد توجه ستاد و شورای عالی انقلاب فرهنگی قرار گرفته است. در سایر سطوح آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وضعیت کاملاً تابع دستگاه اجرائی مسئول است و ارائه تصویری روشن از آن مقدور نیست. اما برنامه‌ریزی درسی (که عمدتاً فعالیت‌های شاخه‌های اصلی ۷، ۸، ۹ و ۱۰ مندرج در جداول پیوست را در بر می‌گیرد) در وزارت آموزش و پرورش منحصر به تدوین عناوین کتب درسی میباشد و اخیراً گرایشی در جهت

نارسانایی‌ها و کمبودهایی که در گذشته در این زمینه احساس میشده است، غالب برنامهریزان توسعه یعنی زمینه سوم برنامهریزی، در این قلمرو نیز وارد شده و تلاش میکردند تا حدودی نارسایی‌ها را جبران کنند. بطوریکه خط مشی‌ها و سیاست‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در برنامه‌های توسعه عموماً حاوی مطالبی در زمینه چگونگی اهداف دوره‌های آموزشی، ترکیب دروس و امثال آن نیز بوده است^(۲۰)

باید توجه داشت که فعالیتهای این زمینه برنامهریزی در برقراری هماهنگی در آموزشهای فنی و حرفه‌ای بلحاظ هدف و محتوای دوره‌ها تاثیر قابل توجهی دارد و در صورتیکه بشکل منطقی صورت گیرد صرف‌جوتی‌های قابل توجهی را در وقت دانش‌آموزان و کارآموزان و در هزینه‌های برگزاری آموزش موجب خواهد شد.

از نظر تشکیلاتی امر برنامهریزی درسی و آموزشی در حال حاضر دارای وضعیت زیر است:

در سطح آموزش متوسطه فنی^(۲۱): ۱- برنامهریزی درسی و تالیف و چاپ کتب درسی توسط سازمان پژوهش و برنامهریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش با همکاری معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای وزارتخانه

۲- برنامهریزی آموزشی توسط معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش

۳- تصویب برنامه‌های درسی و آئین‌نامه‌های آموزشی توسط شورای عالی آموزش و پرورش

در سطح آموزش کاردانی: ۱- برنامهریزی درسی توسط شورای برنامهریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی بااستثنای پاره‌ای از دوره‌های معادل کاردانی که توسط دستگاه اجرائی تدوین میگردد.

۲- برنامهریزی آموزشی توسط شورای گسترش آموزش عالی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی (درمورد دوره‌های مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی). وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان امور اداری و استخدامی، وزارت آموزش و پرورش

۳- مراجع تصویب کننده برنامه‌های درسی و آئین‌نامه‌ها عموماً نهادهای وابسته به وزارتخانه‌ها و سازمانهای فوق‌الذکر میباشد.

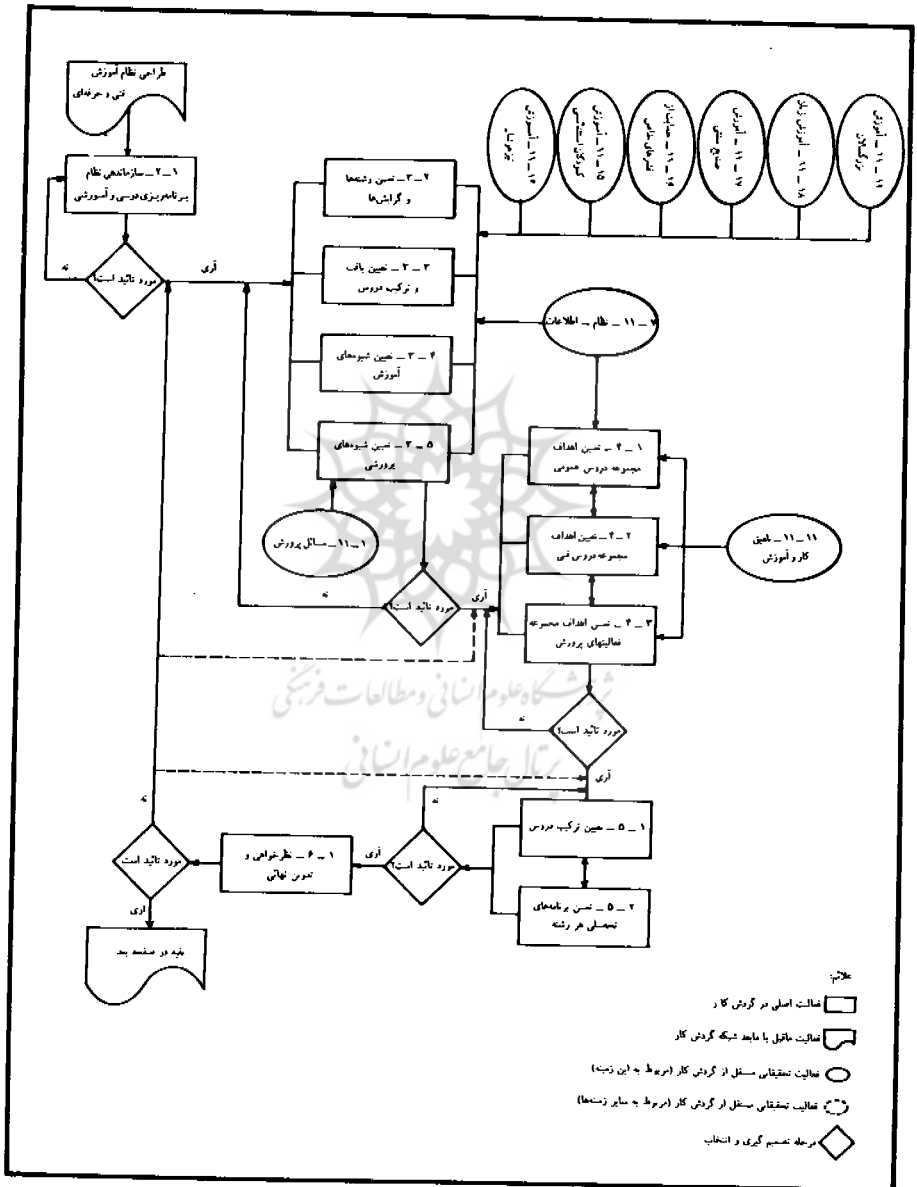
در سطح دوره‌های کوتاه مدت: ۱- در وزارت کار، برنامهریزی درسی و آموزشی (استانداردهای مهارت و آموزش) توسط موسسه تربیت مربی و تحقیقات فنی کرج و مرجع تصویب کننده شورای عالی کارآموزی

۲- در وزارتخانه‌ها، شرکتها و سازمانهای دولتی دیگر هر یک بفرآخور تشکیلات داخلی خود عمل می‌کنند. مگر مواردیکه بلحاظ قانون استخدام کشوری در ارتقاء شغل کارمندان موثر باشد که مرجع تصویب کننده سازمان امور اداری و استخدامی می‌باشد.

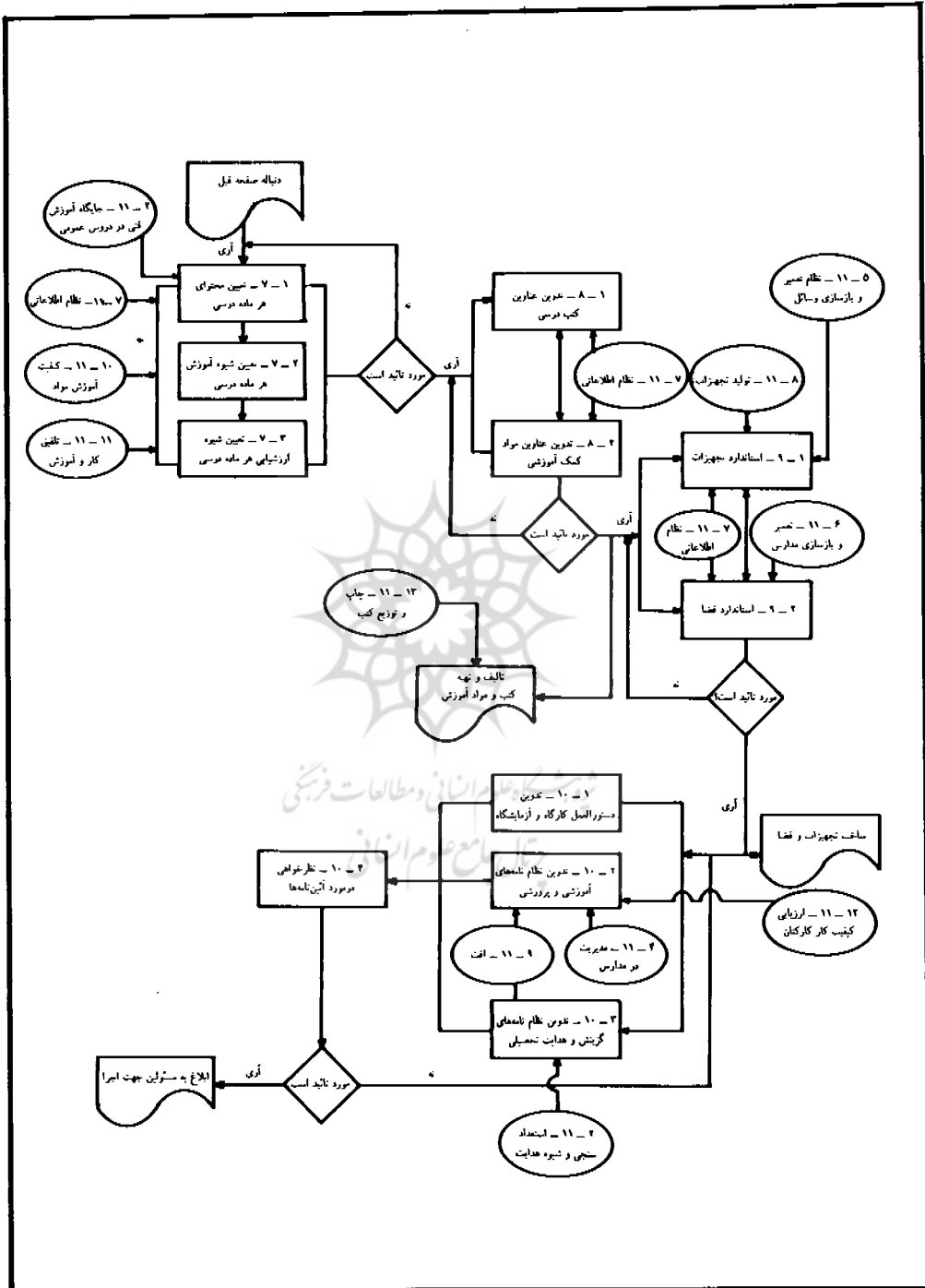
۲- نمودار گردش کار برنامه‌ریزی فعالیتهای برنامه‌ریزی درسی و آموزشی

در زمینه برنامه‌ریزی درسی و آموزشی ۹ شاخه اصلی فعالیت و ۴۱ فعالیت مهم را میتوان طبقه‌بندی کرد. ۸ شاخه اصلی نخستین، فعالیت‌های کلیدی و بهم مرتبط این زمینه میباشند و

نمودار شماره ۲- گردش کار فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی

دنباله نمودار شماره ۳ - گردش کار فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی

فعالیت‌های مندرج در شاخه آخر - برای تعمیق و تکمیل فعالیت‌هایی که در ۸ شاخه قبلی انجام می‌گیرد، طراحی شده‌اند. استفاده از نتایج این فعالیت‌ها باعث وسعت دیدگاه و کیفیت کار برنامه‌ریزی درسی و آموزشی می‌شود یا تسهیلات جدیدی را برای بهبود امر سازماندهی فعالیت‌ها و یا گسترش دامنه پوشش فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی فراهم می‌آورد.

اجزاء مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز در جداول پیوست آمده است.

گردش کار برنامه‌ریزی فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی و آموزشی در نمودار شماره ۳ نشان داده

شده است.

قسمت سوم - برنامه ریزی فعالیت‌های زمینه سوم: برنامه ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

۱ - مقدمه

در زمینه برنامه ریزی توسعه، سه سطح قابل تشخیص است:

الف - سطح کلان یا کلیات بخش: برنامه ریزی هماهنگ توسعه فعالیت‌های مختلف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بدعاظ سطح آموزش، پوشش منطقه‌ای، پاسخگویی به نیازهای بخش‌های تولیدی و خدماتی و مانند آن در این سطح صورت می‌پذیرد. این برنامه ریزی ممکن است در سطح ملی و یا در سطح یک استان یا منطقه‌ای مرکب از چند استان انجام گیرد.

ب - سطح دستگاه [وزارتخانه یا سازمان آموزشی]: برنامه ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وابسته به یک وزارتخانه یا سازمان که واحدها یا برنامه‌های آموزشی متعدد و مختلفی را در سطح کشور یا منطقه خاصی تحت پوشش دارد.

ج - سطح آموزشگاه: امر آموزش در این سطح به اجرا گذاشته می‌شود و برنامه ریزی توسعه امکانات فیزیکی، انسانی و مالی موسسه آموزشی مورد توجه می‌باشد.

مجموعه حاضر بیشتر بر روی برنامه ریزی توسعه در سطوح کلان و دستگاهی تسکید دارد. بدیهی است مراجع تصمیم‌گیری و تصویب‌کننده در این دو سطح متفاوت می‌باشند ولی این امر در تنظیم فهرست فعالیت‌ها و ترسیم نمودار گردش کار تأثیری نمی‌گذارد.

۲ - سابقه

برنامه ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطح کلان، هنگام تهیه نخستین گام‌های برنامه‌های توسعه در ایران چندان مورد توجه قرار نگرفت. در دو برنامه هفت ساله اول و دوم، که اصولاً برنامه ریزی توسعه از رویهم گذاشتن طرح‌های عمرانی حاصل شده بود، برنامه ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از حد چند طرح عمرانی تجاوز نمی‌کرد^(۷۲). مسائل آموزش فنی و

حرفه‌ای بعنوان بخشی از فعالیتهای اقتصادی کشور نخستین بار در هنگام تدوین برنامه عمرانی پنجساله سوم مورد توجه قرار گرفت. در آن زمان برنامه ریزی اشتغال و نیروی انسانی و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بعنوان قسمتی از عملیات برنامه ریزی در یک واحد انجام می‌گرفت. گزارش‌های منتشره نشان می‌دهد که در آزمون در مقایسه با سایر بخش‌ها برنامه ریزی توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای بطور نسبی بصورت جامع صورت گرفته است. هرچند که محدوده آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مشتمل بر کلیه آموزشهای کشاورزی و فنی و مهندسی از دوره‌های کوتاه مدت کارگری تا عالیترین سطح دانشگاهی بوده است، ولی از طرف دیگر، این برنامه با توجه به وظائف سازمان برنامه در آن هر سه سطح کلان، دستگاه و آموزشگاه را در برمی‌گرفته است.^(۲۳)

در این هنگام کارهای چندی انجام گرفته بود که انجام مطالعات نیروی انسانی و به تبع آن تخمین نیازها و کمبودهای مهارت را تا حدودی تسهیل می‌کرد، و این امر برای تعیین اهداف توسعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای از جمله ضروریات اولیه می‌باشد. از جمله این فعالیت‌ها انتشار نتایج سرشماری سال ۱۳۳۵ و آمارگیری‌های کشاورزی در سال ۱۳۳۹ و نیز انجام بررسی منابع و احتیاجات نیروی انسانی ایران بود که در سال ۱۳۳۷ بصورت سرشماری کارگاهی انجام گرفت.^(۲۴) در دوران اجرای برنامه سوم، مطالعات مربوط به نیروی انسانی^(۲۵) با سازماندهی مناسبی دنبال شد و نتیجه آن انتشار «مجموعه بررسیهای مسائل نیروی انسانی» و اجرای طرحهای آمارگیری کارگاههاست. اما این گونه مطالعات و بررسیها و حتی کیفیت سازماندهی آنها بتدریج که بر سابقه برنامه ریزی توسعه در ایران افزوده میشد، کاهش می‌یافت و حتی کارشناسانی که در این زمینه مستقلاً یا با همکاری مشاوران خارجی فعالیتهای تحقیقاتی را آغاز کرده بودند، بتدریج به مشاغل مدیریت در سایر سازمانها و دستگاههای دیگر روی آوردند، و در نتیجه رکود مطالعات نیروی انسانی، (عامل مهمی که ميتوانست در سمت‌گیری و هدف‌گذاری آموزشهای فنی و حرفه‌ای تاثیر قاطعی بگذارد)، برنامه ریزی آموزشهای فنی و حرفه‌ای در برنامه‌های عمرانی چهارم، پنجم و ششم، عموماً بعنوان جزئی از برنامه‌های بخش آموزش و پرورش و منفک از مسائل نیروی انسانی و اشتغال مطرح و اجرا گذاشته شد. البته مقارن این امر در سازمان برنامه و بودجه، فعالیتهای محدودی در زمینه بررسیهای نیروی انسانی، خاصه بکمک مشاوران خارجی انجام می‌گرفت^(۲۶)، اما بازتاب نتایج این مطالعات مگر در اسناد برنامه‌های عمرانی، در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشهای فنی و حرفه‌ای کمتر مشاهده می‌گردد. بدین ترتیب برنامه ریزی کلان آموزشهای فنی و حرفه‌ای در طی شش برنامه عمرانی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی توسط سازمان برنامه و بودجه، بدون توجه به درجه جامعیت و شمول آن، صورت گرفته است.

در این دوران برنامه ریزی آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح دستگاهها در وزارت آموزش و پرورش توسط دفاتر ستادی متمرکز در شاخه معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای و در وزارت کار و امور اجتماعی در دو واحد موازی، صندوق کارآموزی و اداره کل آموزش حرفه‌ای صورت می‌گرفت. در سایر وزارتخانه‌ها آموزش فنی و حرفه‌ای بطور کلی بسموات و بر محور طرحهای بزرگ

سرمایه‌گذاری طراحی و اجرا می‌شد که مهمترین آن آموزشگاههای وابسته به معادن زغال کرمان و کارخانه ذوب آهن اصفهان و آموزشگاههای ماشین سازی اراک و تراکتورسازی تبریز، آموزش انرژی اتمی و آموزش صنعت برق و امثال آن می‌باشد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ابتدای سال ۱۳۶۱، شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بعنوان شورای مشترک بخش آموزش فنی و حرفه‌ای از طرف شورای اقتصاد شناخته شد و تدوین برنامه‌های بخش آموزش فنی و حرفه‌ای در برنامه اول جمهوری اسلامی ایران برعهده این شورا محول شد. شورای هماهنگی قبل از این، در دی ماه سال ۱۳۶۰، خود کمیته‌ای را مامور «تدوین طرح جامع آموزش فنی و حرفه‌ای کشور» کرده بود. کمیته مذکور مرکب از نمایندگان وزارتخانه‌های عضو شورا بود. هدف این طرح تدوین اولین برنامه پنجساله آموزش فنی و حرفه‌ای در قالب دورنمای بیست ساله اقتصادی - اجتماعی کشور بود^(۲۷) در واقع این حرکت، نخستین گام در برنامه ریزی جامع آموزشهای فنی و حرفه‌ای و انسجام بخشیدن به فعالیتهای پراکنده این زمینه آموزشی در یک «بخش» (بمفهوم متداول در برنامه ریزی توسعه) می‌باشد. بر اثر این کار در برنامه اول توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بخش مستقلی به آموزش فنی و حرفه‌ای اختصاص یافت و بدنبال آن در قوانین بودجه سالهای ۱۳۶۲ به بعد این استقلال انعکاس یافت. ولی این تجربه استمرار نیافت. شورای عالی پس از تهیه و تصویب برنامه‌های بخش آموزش فنی و حرفه‌ای مورد دیگری را بعنوان برنامه ریزی، سیاست گذاری یا ارزیابی برنامه در دست اجرا مورد رسیدگی قرار نداده است^(۲۸). هرچند که توسط دبیرخانه شورای مزبور مطالعات نسبتاً جامعی در زمینه هماهنگی و فراهم آوردن مقدمات برنامه ریزی صورت گرفته است ولی اثری از بازتاب نتایج این مطالعات در تصمیمات شورا مشاهده نمی‌شود^(۲۹). بنابراین بار دیگر مسئله برنامه ریزی کلان توسعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای به وزارت برنامه و بودجه، که در هر حال پرکننده خلاءهای موجود در نظام برنامه ریزی کشور می‌باشد واگذار شده است.

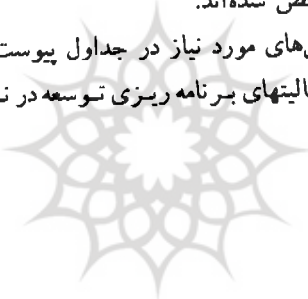
پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سطح برنامه ریزی دستگاه‌تغییرات بیشتری صورت گرفته است. بدین ترتیب که در وزارت آموزش و پرورش، آموزشهای فنی و حرفه‌ای شخصیتی مستقل یافته‌اند و دفاتر ستادی و ادارات کل استانها هرچند که از نظر تشکیلاتی مستقل نمی‌باشند ولی بلحاظ تصمیم‌گیری و بودجه مستقل عمل می‌کنند و زمینه مساعدتری برای برنامه ریزی در سطح دستگاه بوجود آمده است. در وزارت کار و امور اجتماعی، فعالیتهای موازی آموزش حرفه‌ای در یکدیگر ادغام شده و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بوجود آمده است. و این سازمان که دارای هسته برنامه ریزی می‌باشد، اشراف و توجه بیشتری به امر برنامه ریزی مبدول می‌دارد. مسئله آموزش در وزارتخانه‌های صنایع سنگین، صنایع معادن و فلزات، نیرو، نفت و کشاورزی، بعنوان یک واحد ستادی در معاونت خاصی متمرکز شده و شرکتهای تحت پوشش این وزارتخانه‌ها که قبلاً از پیروزی انقلاب بصورت مستقل و پراکنده و برای رفع نیاز واحد خاصی عمل می‌کردند اکنون، بطور نسبی با هماهنگی بیشتر و در جهت نیازهای یک بخش خاص از تولید و صنعت فعالیت می‌کنند و برنامه ریزی

توسعه آموزشها، محمل‌های سازمانی مناسبتری یافته‌اند.

در تهیه اجزاء فعالیتهای زمینه سوم: برنامه ریزی توسعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای کشور کوشش شده است که از تجارب وزارت برنامه و بودجه و خاصه تجربه تدوین طرح جامع آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در شورای عالی هماهنگی استفاده بعمل آید.

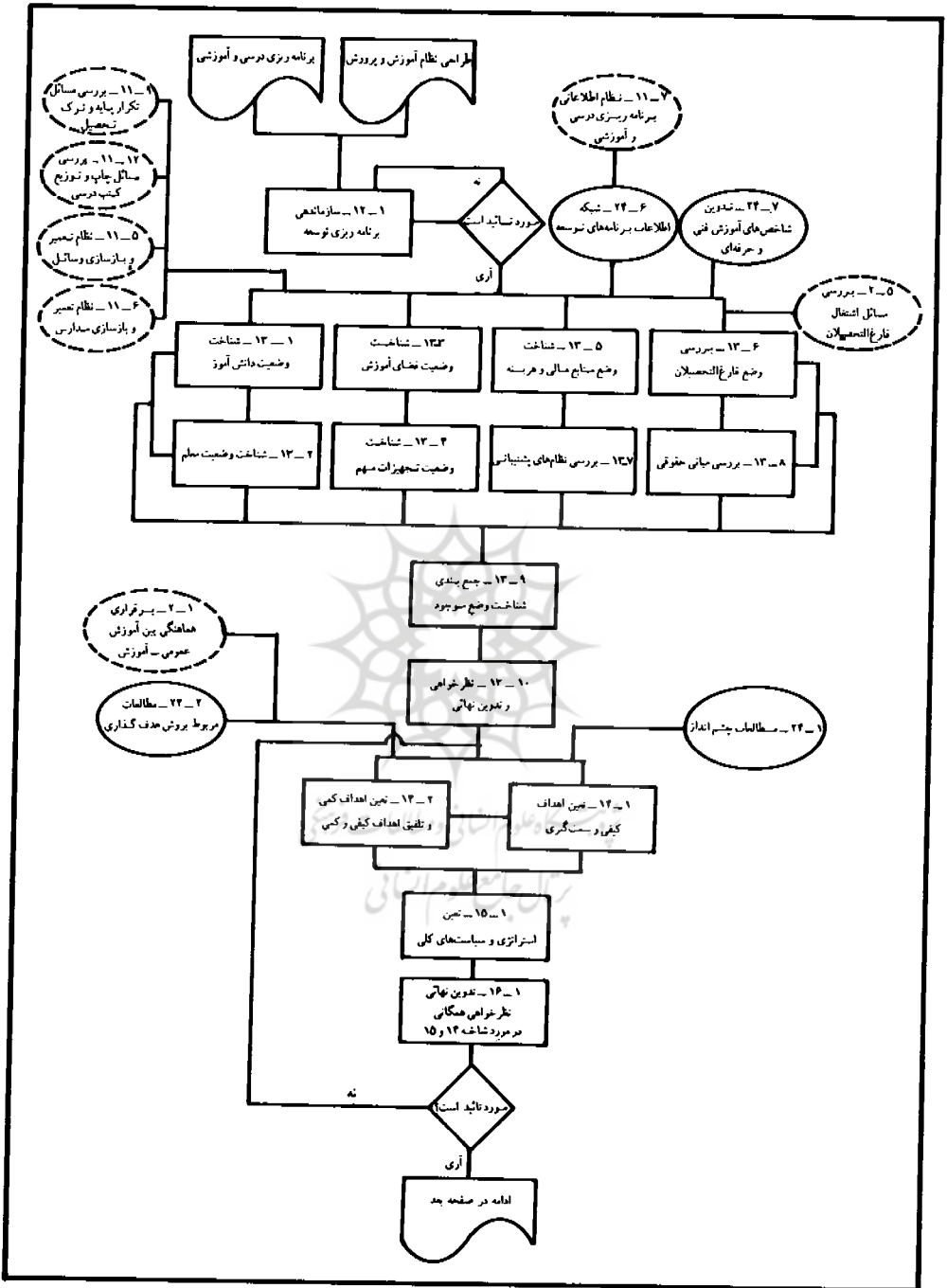
۳- نمودار گردش کار برنامه ریزی فعالیتهای برنامه ریزی توسعه آموزشهای فنی و حرفه‌ای در زمینه برنامه ریزی توسعه، ۱۳ شاخه اصلی فعالیت و ۴۲ فعالیت مهم و ۱۳۸ مورد مطالعه و پژوهش را میتوان طبقه بندی کرد. ۱۲ شاخه نخستین فعالیتهای کلیدی و بهم مرتبط این زمینه میباشند و فعالیت‌های مندرج در شاخه آخر، برای تعمیق و تکمیل فعالیتهائی که در ۱۲ شاخه قبلی انجام میگیرد، طراحی شده‌اند. همانطور که قبلاً نیز توضیح داده شد استفاده از نتایج این فعالیتهای بساعت وسعت دیدگاه برنامه ریزان شده و تسهیلات جدیدی را برای بهبود امر سازماندهی و گسترش دامنه پوشش فعالیتهای فراهم می‌آورد. لازم بتذکر است که نتایج پاره‌ای از فعالیتهای انجام گرفته در زمینه‌های اصلی اول و دوم در اینجا نیز کار برد خواهند داشت لذا این نوع فعالیتهای نیز با خطوط نقطه چین در نمودار گردش کار مشخص شده‌اند.

اجزاء مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز در جداول پیوست آمده است. گردش کار برنامه ریزی فعالیتهای برنامه ریزی توسعه در نمودار شماره ۴ نشان داده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نمودار شماره ۴ - گردش کار فعالیتهای برنامه ریزی توسعه آموزش های فنی و حرفه ای

زیر نویسها

- ۱ - مثلاً در دو برنامه هفت ساله اول و دوم عمرانی کشور از بین کلیه آموزشها بیش از همه بر آموزشهای ترویجی و فنی و حرفه‌ای در زمینه کارهای عمرانی شهری و روستائی، صنعتی و کشاورزی و بهداشت تاکید شده بود. در برنامه پنجساله سوم عمرانی، برای رعایت اولویت، بخش خاصی به امر کار و نیروی انسانی تخصیص یافته بود. در برنامه پنجساله عمرانی چهارم، پنجم و ششم نیز در داخل فصول آموزش و پرورش از جمله اولویتهای نخست، نوسمه آموزشهای فنی و حرفه‌ای تعیین شده بود. در برنامه اول جمهوری اسلامی نیز برای رعایت اولویتهای آموزشهای فنی و حرفه‌ای اصولاً بخش جداگانه‌ای برای این آموزشها وضع گردید و بخش آموزش و پرورش به سه بخش آموزش عالی، آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای گسترش یافت. در این برنامه سرمایه‌گذاری در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای معادل ۲۵۰ میلیارد ریال در برابر ۱۵۰ میلیارد ریال برای آموزش عالی و ۴۰۰ میلیارد ریال برای آموزش و پرورش عمومی منظور شده بود که از توجه به اولویت خاص این بخش حکایت می‌کند.
- ۲ - در مورد نارسائیهای مربوط به بویائی، سازماندهی و گسترش آموزشهای فنی و حرفه‌ای رجوع شود به نشریه شماره ۱۰ «مسائل و نتایج آموزش فنی و حرفه‌ای»، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، تهران، مهر ماه ۱۳۶۱، ص ۸۵ تا ۸۱، ۲۹، ۳۰.
- ۳ - برای آشنائی با میزان پراکندگی و تنوع آموزشهای فنی و حرفه‌ای در ایران رجوع شود به دو نشریه زیر:
 - * - نشریه شماره ۲۰ «وظائف و تشکیلات سازمانی دستگاههای اجرایی در ارتباط با آموزشهای فنی و حرفه‌ای»، دبیرخانه شورایی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، تهران خرداد ۱۳۶۲
 - * - نشریه شماره ۳۱ «حوزه هماهنگی آموزشهای فنی و حرفه‌ای» دبیرخانه مذکور، تهران مهرماه ۱۳۶۲
- ۴ - رجوع شود به نشریه شماره ۱۹ «مجموعه مصوبات شورایی هماهنگی».
- ۵ - «برنامه اول توسعه - اقتصاد - اجتماعی - فرهنگی ایران - ۶۶ - ۱۳۶۲ - جلد چهارم بخشهای اجتماعی سازمان برنامه و بودجه» تهران، ۱۳۶۲ - ص ۱ - ۲۲.
- ۶ - رجوع شود به نشریه شماره ۲۵، «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای»، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ص ۳ -
- ۷ - «بررسی وضعیت شورایی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و پیشنهادهای اصلاحی»، مدیریت آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای، وزارت برنامه و بودجه، تهران، شهریور ۱۳۶۵ ص ۱۹
- ۸ - رجوع شود به نشریه شماره ۱۹، دبیرخانه شورایی هماهنگی، پیش گفته، ص ۱
- ۹ - در این مورد رجوع شود به گزارش «طرحی برای آموزش حرفه‌ای مبتنی بر تجارب سنتی نظام استاد و شاگردی»، دفتر جمعیت و نیروی انسانی، سازمان برنامه و بودجه، تهران، مهر ۱۳۵۹، ص ۴۴ و ۵۱
- ۱۰ - برای آشنائی با مواردی از این توصیهها رجوع شود به ص ۹ گزارش «آمورش حرفه‌ای و صنعتی در ایران».

- سازمان برنامه و موسسه امور دولتی (آمریکا)، تهران - آبانماه ۱۳۳۸
- ۱۱ - «ارزشیابی عملکرد آموزش فنی و حرفه‌ای در برنامه چهارم عمرانی و گرایش‌های آینده»، مدیریت آموزش و پرورش، سازمان برنامه، تهران، دی‌ماه ۱۳۵۰، ص ۶۰.
- ۱۲ - «ویژگی‌های برنامه عمرانی ششم»، سازمان برنامه و بودجه، تهران، ۱۳۶۵ - ص ۲۹۰
- ۱۳ - برای اطلاع از متن لایحه قانونی رجوع شود به نشریه شماره ۱۹ «مجموعه مصوبات شورای عالی هماهنگی...»، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی، تهران خرداد ۱۳۶۲
- ۱۴ - نشریه شماره ۲۱ «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» مصوب ستاد تدوین نظام، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای، تهران، تیرماه ۱۳۶۲، ص ۱ تا ۳
- ۱۵ - نشریه شماره ۲۵ «نظام آموزش فنی و حرفه‌ای» مصوب شورای عالی هماهنگی، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش و فنی و حرفه‌ای، تهران، دی‌ماه ۱۳۶۲
- ۱۶ - «گزارش اقتصادی سال ۱۳۶۴ - جلد دوم» معاونت امور اقتصادی - دفتر اقتصاد کلان، وزارت برنامه و بودجه، تهران، ۱۳۶۴، ص ۲ - ۲۷
- ۱۷ - طراحی تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش از طرف شورای عالی انقلاب فرهنگی برعهده شورائی مرکب از چند معاون وزارت آموزش و پرورش، نمایندگان قائم‌مقام رهبری، نمایندگان گروه‌های آموزشی شورای انقلاب فرهنگی و نمایندگانی از وزارت برنامه و بودجه، شورایی عالی آموزش و پرورش، مجلس شورای اسلامی و وزیر آموزش و پرورش واگذار گردید. شورای مزبور امر طراحی کلی نظام آموزش و پرورش عمومی را در آذرماه ۱۳۶۶ پایان رسانیده و گزارش آنرا برای نظرخواهی انتشار داده است. رجوع شود به کتاب «پیش‌نویس طرح کلیات نظام آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران» ستاد اجرایی تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش، وزارت آموزش و پرورش، تهران، آذرماه ۱۳۶۶
- ۱۸ - بطورکلی قبل از پیروزی انقلاب اسلامی بین وزارت علوم و آموزش عالی - موسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی و وزارت آموزش و پرورش - سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی برای اجرای این وظیفه تداخل وجود داشته است ولی بهر حال هیچ یک از دو وزارتخانه نیز کار مستمر و عمیقی در این زمینه انجام نداده‌اند. هرچند که کارنامه تحقیقاتی موسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی با انتشار چند نشریه در این زمینه پربارتر می‌باشد.
- ۱۹ - «نشریه شماره ۱۰» پیش گفته، ص ۱۶
- ۲۰ - ازجمله رجوع شود به «ویژگی‌های برنامه عمرانی ششم»، پیش گفته، ص ۲۸۹
- ۲۱ - در این سطح فعالیتهای محدودی نیز توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای تربیت بهیار و در وزارت کشاورزی برای آموزش متوسطه کشاورزی صورت می‌گیرد که علی‌الاصول برنامه‌های درسی و آئین‌نامه‌های آموزشی آنان باید بتصویب شورای عالی آموزش و پرورش برسد.
- ۲۲ - برای آشنائی با مفاد برنامه اول عمرانی هفت ساله رجوع شود به کتاب «خلاصه‌ای از تاریخچه تنظیم برنامه هفت ساله عمران و آبادی ایران» ضمیمه مجله شماره ۹۸ بانک ملی ایران، تهران، بهمن و اسفند ۱۳۲۷ و برای آشنائی با مفاد برنامه دوم عمرانی هفت ساله رجوع شود به گزارش «اجرای برنامه هفت ساله دوم»، سازمان برنامه، تهران ۱۳۴۳.
- ۲۳ - رجوع شود به گزارش «نیروی انسانی»، دفتر امور اقتصادی سازمان برنامه، تهران، ۱۳۴۰
- ۲۴ - گزارش «بررسی منابع و احتیاجات نیروی انسانی ایران»، سازمان برنامه و موسسه امور دولتی (آمریکا)، تهران، ۱۳۳۷

- ۲۵ - «مجموعه بررسیهای مسائل نیروی انسانی»، وزارت کار و امور اجتماعی، اداره کل مطالعات نیروی انسانی و آمار، تهران، ۱۳۴۳
- ۲۶ - از جمله گزارش انگلیسی هیئت مشاوران سازمان بین‌المللی کار به ایران که ترجمه آن تحت عنوان «سیاست‌های اشتغال و درآمد در ایران»، دفتر جمعیت و نیروی انسانی، سازمان برنامه و بودجه، تهران، خرداد ۱۳۵۳، انتشار یافته است.
- ۲۷ - «برنامه پنجساله اول بخش آموزشی فنی و حرفه‌ای» نشریه شماره ۱۵، دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، تهران، دی ماه ۱۳۶۱ - ص ۳
- ۲۸ - «بررسی وضعیت شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و پیشنهادهای اصلاحی»، مدیریت آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای، وزارت برنامه و بودجه، تهران، شهریور مساه ۱۳۶۵، ص ۱۵ - ۱۶
- ۲۹ - از جمله این مطالعات میتوان از موارد زیر نام برد:
- * نشریه شماره ۳۱ «حوزه هماهنگی در آموزشهای فنی و حرفه‌ای» ص ۱۳۶۳
 - * نشریه شماره ۴۰ «شبکه برای انتقال دانش فنی و حرفه‌ای» شهریور ۱۳۶۴
 - * نشریه شماره ۲۹ «توان پژوهش دستگاههای اجرایی» تیرماه ۱۳۶۳
 - * نشریه شماره ۴۴ «وظائف و تشکیلات سازمانی دستگاههای اجرایی در ارتباط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای»، فروردین ۱۳۶۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی و حرفه‌ای

نوع فعالیت	زمینه اصلی	
	فایده اصلی	فایده مهم در
مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز	۱-۵-۱ - بررسی و شناخت وضع موجود سازمانی، تشکیلات و مدیریت و تحولات آن در گذشته ۱-۵-۲ - مطالعات تطبیقی در داخل کشور جهت شناخت اصول طرح‌های تشکیلاتی و سازماندهی نظام‌های مشابه و مرتبط با آموزش فنی در کشور و جهت‌گیری آینده آنها ۱-۵-۳ - مطالعه در ضمن و منابع اطلاعاتی در این زمینه خاصه در زمینه شیوه‌ها و اصول کار ۱-۵-۴ - مطالعه نقش مردم، جوامع محلی، اقتدار خاص (عشایر، زنان، کودکان استثنایی، روستائیان...) در برنامه‌ریزی، نظارت، اجرا و اداره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۱-۵-۵ - مطالعات تطبیقی در سایر کشورها در زمینه سازماندهی و تشکیلات آموزش و مطالعه روند تحولات سازمانی آموزش فنی و حرفه‌ای و میزان و نوع تحولات اقتصادی - اجتماعی کشورهای مورد بررسی ۱-۵-۶ - جمع‌بندی و تدوین نهایی تشکیلات و مدیریت با توجه به مبانی و اصول و اهداف و ساختار و بافت آموزش و ارائه به مراجع مربوط جهت اخذ تصمیم و تصویب قضائی	۱-۵-۱ - سازماندهی و تشکیلات و مدیریت ۱-۵-۶ - نظام تحقیقات و برنامه‌ریزی درسی و آموزشی و اطلاعات آموزشی فنی و حرفه‌ای
مقتضای	۱-۶-۱ - بررسی و شناخت وضع موجود ن - ت - ن و تحولات آن در گذشته ۱-۶-۲ - بررسی تطبیقی در سایر کشورها در این زمینه با تأکید بر تحولات سازماندهی فعالیتها متناسب با تحولات مربوط به نظام آموزش و پرورش ۱-۶-۳ - بررسی تطبیقی در داخل کشور در سایر بخش‌ها برای استفاده از تجربیات در این زمینه ۱-۶-۴ - جمع‌بندی مطالعات بند ۱-۵-۵ - در ارتباط با ن - ت - پ - پ - ا ۱-۶-۵ - طراحی و تدوین نهایی ن - ت - پ - ا با توجه به مراتب فوق و ارائه به مراجع مربوط جهت اخذ تصمیم و تصویب قضائی	۱-۶-۱ - نظام تحقیقات و برنامه‌ریزی درسی و آموزشی و اطلاعات آموزشی فنی و حرفه‌ای
مقتضای	۱-۷-۱ - بررسی و شناخت وضع موجود ن - ت - ن و تحولات آن در گذشته - نواص و بازسازیها ۱-۷-۲ - بررسی تطبیقی در سایر کشورها در این زمینه با توجه به نقش دانشگاهها و مؤسسات خاص آموزش تخصصی (دانشگاه تربیت معلم) ۱-۷-۳ - بررسی سیاستهای وضع شده در این زمینه در آموزش عالی ۱-۷-۴ - تدوین نهایی ن - ت - ن با توجه به نتایج مطالعات مراحل قبلی و ارائه به مراجع مربوط جهت اخذ تصمیم و تصویب قضائی	۱-۷-۱ - نظام تربیت استواری اساسی (آموزش اولیه و بازآموزی)
مقتضای	۱-۸-۱ - طراحی روشهای مختلف نظرخواهی از گروه ادیبمندان و استادان کارشناسان و مسئولان واحدهای آموزشی فنی و حرفه‌ای، مصورت کنندگان عمده، فارغ‌التحصیلان و عموم مردم ۱-۸-۲ - طراحی روش جمع‌بندی نظرخواهی و چگونگی رسیدگی به آن ۱-۸-۳ - جمع‌بندی نظرخواهی و اعمال نظرات در طراحی قضائی و تدوین گزارش نهایی برای تصویب نهایی در مراجع مسئول	۱-۸-۱ - نظرخواهیها تصویب نهایی آن

جدول شرح فعالیتهای برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهشهای آموزشی پژوهشهای حرفه‌ای

مطالعات و پژوهشهای مورد نیاز		نوع فعالیت		زمینه اصلی فعالیت
		فعالیتها مهم در شاخه اصلی	شاخه اصلی در زمینه اصلی	
<p>۱-۱- مطالعه و استخراج نتایج مطالعات فعالیتهای (۵-۶) و (۸-۱۰) از تدوین سیاستها و خطوط کلی که باید در سازمانی رعایت شود</p> <p>۲-۱- بررسی تجربیات گذشته و وضعیت موجود و تعیین نارسائیها و مشکلات کار</p> <p>۳-۱- ارائه پیشنهاد نهائی برای سازمانی نظام برنامه‌ریزی درسی و آموزش جهت تصمیم در مراجع مسئول</p> <p>۲-۲- شناخت وضع موجود، شناخت و تعیین مست‌گیریهای نظام جدید و اثر آن بر بایات رشتعا و گرایشها</p> <p>۲-۳- بررسی نتایج برنامه‌های آمایش سرزمین و درازمدت ملی و منطقه‌ای و استخراج سیارهای بلندمدت نیروی انسانی و تکنولوژی</p> <p>۲-۴- تعیین نهائی رشتعا و گرایشهای مهم فنی و حرفه‌ای و ارائه جهت افخذ تصمیم در مراجع مربوط</p> <p>۳-۱- بررسی و شناخت واقف و نارسائیهای بایات و ترکیب دروس فعلی با توجه به نیاز دانش آموز- جامعه و بازار کار- دانشگاه (ادامه تحصیل)</p> <p>۳-۲- تعیین بایات و ترکیب دروس با توجه به نتایج بررسیها و سیاست‌گذاریها و اصول و اهداف و مطالعات تفصیلی مندرج در فعالیت شاخه اصلی ردیف (۵) و ارائه جهت افخذ تصمیم در مراجع مربوط</p> <p>۳-۳- بررسی و تعیین بایات و تجزیه و تحلیل شیوه‌های مرسوم در آموزش و پرورش و سایر مؤسسات حرفه آموزی داخل کشور</p> <p>۴-۱- مطالعات تطبیقی و استفاده از تجربیات دیگر کشورها</p> <p>۴-۲- انتخاب شیوه مناسب برای ارائه دروس اجراء مختلف برنامه تحصیل و ارائه جهت افخذ تصمیم در مراجع مربوط</p> <p>۵-۱- شناسائی مؤثرترین شیوه پرورشی و چگونگی تلفیق آن با برنامه‌های درسی و طرح‌های فعالیتهای فوق برنامه</p> <p>۵-۲- تدوین مطالعات و ارائه جهت افخذ تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۱- تعیین اهداف</p> <p>۲- تعیین اهداف</p> <p>۳- تعیین شیوه‌های پرورش</p> <p>۴- تعیین بایات و ترکیب دروس (ترکیب دروس عمومی، فنی و تخصصی)</p> <p>۵- تعیین شیوه‌های آموزش (برنامه‌های دوره‌ها)</p> <p>۶- تعیین اهداف</p> <p>۷- تعیین اهداف</p>	<p>۱- تعیین اهداف</p> <p>۲- تعیین اهداف</p> <p>۳- تعیین شیوه‌های پرورش</p> <p>۴- تعیین بایات و ترکیب دروس (ترکیب دروس عمومی، فنی و تخصصی)</p> <p>۵- تعیین شیوه‌های آموزش (برنامه‌های دوره‌ها)</p> <p>۶- تعیین اهداف</p> <p>۷- تعیین اهداف</p>	<p>۱- تعیین اهداف</p> <p>۲- تعیین اهداف</p> <p>۳- تعیین شیوه‌های پرورش</p> <p>۴- تعیین بایات و ترکیب دروس (ترکیب دروس عمومی، فنی و تخصصی)</p> <p>۵- تعیین شیوه‌های آموزش (برنامه‌های دوره‌ها)</p> <p>۶- تعیین اهداف</p> <p>۷- تعیین اهداف</p>	

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز	نوع فعالیت		
	فعالیتها مهم در حلقه اصلی	ماده اصلی در زمینه اصلی	زینت اصلی فعالیت
<p>۱- ۲-۳-۴ - شناسایی مشکلات پرورش نفس در مجرده و در محیط کار - شناسایی خطایهای مطلوب در هر رشته</p> <p>۲- ۳-۴ - تعیین اهداف مشخص پرورشی و تعیین ارتباط و پیوستگی بین آن با اهداف کلی درس عمومی و نفس و فعالیت‌های فوق برنامه</p> <p>۳- ۴-۵ - تعیین نتایج مطالعات و ارائه جهت اصلی تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۲- ۴ - تعیین اهداف مجموعه فعالیت‌های</p> <p>پرورشی</p>		
<p>۱- ۵-۶-۷ - بررسی و تعیین محتوای اصلی مواد درسی با توجه به اهداف و شیوه‌های تعیین شده</p> <p>۲- ۵-۶-۷ - تعیین ترکیب دروس بر حسب پایه تحصیلی و تدریس تأثیر آن با توجه به الزامات و مقتضیات عرضی آنها</p> <p>۳- ۵-۶-۷ - تعیین نتایج مطالعات و ارائه جهت تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۱- ۵-۶-۷ - تعیین محتوای برنامه تحصیلی هر رشته و گرایش تحصیلی هر رشته و گرایش</p>		
<p>۱- ۶-۷-۸ - طراحی روش‌های مختلف تدریس و شیوه‌های از اسناد و دست‌نویسها و مراکز تربیت معلم، از کارشناسان ستادی و مدیران آموزشی</p> <p>۲- ۶-۷-۸ - طراحی روش‌های مختلف تدریس و شیوه‌های از اسناد و دست‌نویسها و مراکز تربیت معلم، از کارشناسان ستادی و مدیران آموزشی</p> <p>۳- ۶-۷-۸ - تعیین نتایج محتوای تدریس و شیوه‌های از اسناد و دست‌نویسها و مراکز تربیت معلم، از کارشناسان ستادی و مدیران آموزشی</p>	<p>۱- ۶-۷-۸ - نظرسنجیها</p> <p>۲- ۶-۷-۸ - پرسشنامه‌های جامع</p> <p>۳- ۶-۷-۸ - پرسشنامه‌های تخصصی</p> <p>۴- ۶-۷-۸ - مصاحبه‌ها</p> <p>۵- ۶-۷-۸ - مشاهده‌ها</p>		
<p>۱- ۷-۸-۹ - شناسایی کامل محتوای دروس مشابه و تعیین توانایی و نیازهای آن با توجه به اهداف تعیین شده برای هر سنده درسی</p> <p>۲- ۷-۸-۹ - تعیین محتوای هر ماده درسی و تقسیم آن به محتوای تدریس، برای هر پایه و تطبیق طولی و عرضی محتوایهای دروس مربوط به هم و تدریس و ارائه جهت تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۱- ۷-۸-۹ - تعیین سطح</p> <p>برای هر ماده درسی</p>		
<p>۱- ۷-۸-۹ - شناسایی شیوه‌های ممکن آموزش برای هر ماده درسی</p> <p>۲- ۷-۸-۹ - انتخاب شیوه یا شیوه‌های مناسب برای تدریس هر ماده درسی</p> <p>۳- ۷-۸-۹ - تعیین محتوای تدریس نظری - کارگاهی - آزمایشگاهی - کارآموزی - بازدید علمی - جایگاه فعالیت‌های فوق برنامه و ارائه جهت تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۱- ۷-۸-۹ - تعیین شیوه‌های آموزش</p> <p>۲- ۷-۸-۹ - تعیین شیوه‌های تدریس</p> <p>۳- ۷-۸-۹ - تعیین شیوه‌های تدریس</p>		
<p>۱- ۷-۸-۹ - ارزیابی شیوه‌های مردم ارزانیتهای هر ماده درسی و جمع آوری شیوه‌های ممکن</p> <p>۲- ۷-۸-۹ - انتخاب و گزینش شیوه ارزانیتهای با توجه به محتوای آموزش و اهداف آموزش و پرورشی و ارائه جهت تصمیم در مراجع مربوط</p>	<p>۱- ۷-۸-۹ - تعیین شیوه‌های مردم ارزانیتهای هر ماده درسی</p> <p>۲- ۷-۸-۹ - تعیین شیوه‌های مردم ارزانیتهای هر ماده درسی</p>		
	<p>۷ - تعیین محتوا و شیوه‌های آموزش هر ماده درسی</p>		
	<p>۵ - تعیین برنامه تحصیلی</p>	<p>۶ - نظرخواهی و تدوین نهایی مجرعه فعالیت‌های شاخصهای اصلی ۳ و ۴ و ۵</p>	
			<p>دوم - برنامه‌ریزی درسی و آموزشی</p>

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی فن و حرفه‌ای

زمینه اصلی فعالیت	شماره اصلی در	نوع فعالیت	مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز	
			شماره اصلی	فصلیهای مهم در
زمینه اصلی فعالیت	۱۱-۵-۱	تعمیر و نگهداری و نگهداری و تعمیرات (تعمیرات اساسی و تعمیرات تخصصی)	۱۱-۵-۱	وضع موجود تعمیرات و بازسازی وسایل و ماشین آلات در کشور
	۱۱-۵-۲		بررسی پیشنهادی مندرج در بند ۳-۱-۱ (استانداردها و تکنیک‌ها) در زمینه نظام تدارک و پشتیبانی و تدوین پیشنهادی تخصصی مناسب آن	
	۱۱-۵-۳		پیشنهاد شیوه و نظام تعمیر و بازسازی وسایل و ماشین آلات	
	۱۱-۵-۴		بررسی وضع موجود تعمیرات و بازسازی مدارس	
	۱۱-۵-۵		بررسی پیشنهادی مندرج در بند ۳-۱-۱ (استانداردها و تکنیک‌ها) و تدوین پیشنهادی تخصصی مناسب آن	
	۱۱-۵-۶		پیشنهاد شیوه و نظام تعمیر و بازسازی مدارس	
	۱۱-۵-۷		بررسی کامل پیشنهادی مندرج در بند ۳-۱-۱ (نظام تحقیقات برنامه‌ریزی و اطلاعات) و تدوین نیازهای جدید و بررسی مربوط برنامه‌ریزی درسی و آزمون‌ها	
	۱۱-۵-۸		تدوین نظام اطلاعاتی مورد نیاز	
	۱۱-۵-۹		مطالعه وضع موجود ساخت و اوزان تجهیزات آموزشی و فن و تعیین منابع توسعه آنها	
	۱۱-۵-۱۰		دسته‌بندی تجهیزات بر حسب میزان مصرف یا توجه به استاندارد مندرج در بند ۳-۱-۱ (۸) و تعیین روند توسعه آنها در آینده	
زمینه اصلی فعالیت	۱۱-۵-۱۱	تعمیر و نگهداری و نگهداری و تعمیرات (تعمیرات اساسی و تعمیرات تخصصی)	۱۱-۵-۱۱	مطالعه در مورد سازه، گریز تجهیزات و کاربرد تکنولوژی و مصالح محلی
	۱۱-۵-۱۲		استفاده مناسب و زمینه‌ی ساخت تجهیزات بر مصرف در داخل کشور و تعیین نقش هنرستانها و مدارس فن و حرفه‌ای در تولید آنها	
	۱۱-۵-۱۳		پیشنهاد راه‌ها و اقدامات لازم	
	۱۱-۵-۱۴		مطالعه کمی و کیفی وضع موجود اکت تحصیلی در آموزش فن و حرفه‌ای و شناخت عوامل آن	
	۱۱-۵-۱۵		تدوین روش بررسی مستتر اکت و اندازه‌گیری آن بر حسب مدرسه و رشته	
	۱۱-۵-۱۶		براه راه‌ها و پیشنهادی لازم برای ارزیابی وضع موجود و اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها	
	۱۱-۵-۱۷		مطالعه وضعیت کیفیت تحصیلی در آموزشهای فن و حرفه‌ای و اندازه‌گیری تأثیر عوامل مختلف بر آن	
	۱۱-۵-۱۸		تدوین روش بررسی مستتر کیفیت تحصیل و اندازه‌گیری آن بر حسب مدرسه و رشته و در درون مدرسه بر حسب ماده درسی و معلم	
	۱۱-۵-۱۹		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	
	۱۱-۵-۲۰		مطالعه درسی و معلم	
زمینه اصلی فعالیت	۱۱-۵-۲۱	تعمیر و نگهداری و نگهداری و تعمیرات (تعمیرات اساسی و تعمیرات تخصصی)	۱۱-۵-۲۱	مطالعه درسی و معلم
	۱۱-۵-۲۲		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	
	۱۱-۵-۲۳		مطالعه درسی و معلم	
	۱۱-۵-۲۴		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	
	۱۱-۵-۲۵		مطالعه درسی و معلم	
	۱۱-۵-۲۶		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	
	۱۱-۵-۲۷		مطالعه درسی و معلم	
	۱۱-۵-۲۸		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	
	۱۱-۵-۲۹		مطالعه درسی و معلم	
	۱۱-۵-۳۰		ارائه پیشنهادی لازم برای بهبود آن و ارزیابی اثر تصمیم‌گیریها و سیاست‌گذاریها بر آن	

زمینه اصلی فعالیت: برنامه‌ریزی درسی و آموزشی - دوم

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی فن و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز	شرح فعالیت	منابع اصلی در زمینه اصلی فعالیت	منابع اصلی در زمینه فعالیت
<p>۱- ۱-۱ - جمع‌بندی و ارائه ظرفیت آموزشی فن و حرفه‌ای - با توجه به اهدافی (۱) منطبقی - (۲) جنبی، رشته، نشانه و شایستگی (۳) بر حسب عدم تعادل در عوامل مستطک ظرفیت</p> <p>۲- ۱-۲ - جمع‌بندی و ارائه عملکرد آموزشی فن و حرفه‌ای - با توجه به اهدافی مهم</p> <p>۳- ۱-۳ - جمع‌بندی بازسازی در زمینه عملکرد - عملکرد - نیاز بازار کار با توجه به اهدافی مهم</p> <p>۴- ۱-۴ - جمع‌بندی بازسازی‌های نظامی پشتیبانی و تدریسی</p> <p>۵- ۱-۵ - جمع‌بندی بازسازی‌های کیفی و مدیریت و نوآوری و آشنایی با</p> <p>۶- ۱-۶ - ارائه چشم‌اندازهای مختلف بر اساس محصل‌ترین روش</p> <p>۱- ۱-۱۰ - طراحی روشهای مختلف نظریه‌های از مسئولان و مدیران اجرایی آموزش و کارشناسان ستادی و برنامه‌ریزان توسعه و صورت کنندگان اصلی مسئولیت آموزش فن و حرفه‌ای با استفاده از تجارب مشابه</p> <p>۲- ۱-۱۱ - طراحی روش و اجرای نظریه‌ها</p> <p>۳- ۱-۱۲ - تدوین نهایی نظریه‌ها بر اساس فعالیت ۱-۱۱ و ۱-۱۳ و ارائه جهت مراجع مربوط</p> <p>۱- ۱-۱۳ - جمع‌بندی مطالعات شناخت وضع موجود و چشم‌انداز پیشرفت و گریزهای متفاوت</p> <p>۲- ۱-۱۴ - جمع‌بندی پاراها و آزمایش‌های بلند مدت و استخراج اهداف قابل حصول</p> <p>۳- ۱-۱۵ - تعیین اهداف کلی و مستندگرای اصلی برنامه توسعه و ارائه جهت اذیت تعیین مقدماتی به مراجع مربوط</p> <p>۱- ۱-۱۶ - تجزیه و تحلیل چشم‌اندازهای مختلف در ارتباط با امکانات موجود و محصل فن و حرفه‌ای</p> <p>۲- ۱-۱۷ - تجزیه و تحلیل نیازهای درازمدت در ارتباط با اهداف کلی در برنامه‌های توسعه انحصاری - اجتماعی و مطالعات نیروی انسانی</p> <p>۳- ۱-۱۸ - تبدیل اهداف کلی و نیازهای کمی نیروی انسانی به اهداف کمی آموزشی بر حسب دوره، منطقه، رشته و ... و ارائه جهت تعیین مقدماتی در مراجع مربوط</p>	<p>۱- ۱-۱ - جمع‌بندی شایستگی وضع موجود</p> <p>۲- ۱-۲ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۳- ۱-۳ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۴- ۱-۴ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۵- ۱-۵ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۶- ۱-۶ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۷- ۱-۷ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۸- ۱-۸ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۹- ۱-۹ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۰- ۱-۱۰ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۱- ۱-۱۱ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۲- ۱-۱۲ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۳- ۱-۱۳ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۴- ۱-۱۴ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۵- ۱-۱۵ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۶- ۱-۱۶ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۷- ۱-۱۷ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۸- ۱-۱۸ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۱۹- ۱-۱۹ - تعیین اهداف کلی توسعه</p> <p>۲۰- ۱-۲۰ - تعیین اهداف کلی توسعه</p>	<p>۱۴ - شناخت وضع موجود و ظرفیت منجی آموزشی فن و حرفه‌ای</p> <p>۱۵ - تعیین اهداف برنامه توسعه</p>	<p>۱۵ - تعیین استراتژی‌ها و سیاست‌های کلی توسعه</p> <p>۱۶ - نظریه‌ها و تدوین نهایی اهداف و سیاست‌ها و استراتژی‌ها</p>
<p>۱- ۱-۱ - مطالعه و تدوین برنامه‌های اصلی آموزشی در ایجاد ملی - منطبقی</p> <p>۲- ۱-۲ - مطالعه و تدوین نیازهای عالی - زوری و آشنایی برنامه‌های بازاریابی منطقی</p>	<p>۱- ۱-۱ - مطالعه و تدوین برنامه‌ها</p> <p>۲- ۱-۲ - مطالعه و تدوین برنامه‌ها</p>		

سوم - برنامه‌ریزی توسعه آموزشی فن و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز

نوع فعالیت		فعالیت	
زمینه اصلی فعالیت	شاخه اصلی در زمینه اصلی	فعالیت‌های مهم در شاخه اصلی	زمینه اصلی در شاخه اصلی
<p>مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز</p>	<p>۱۱ - ۱۸ - ۱ ۱۱ - ۱۸ - ۲ ۱۱ - ۱۸ - ۳</p>	<p>۱۱ - ۱۸ - ۱ ۱۱ - ۱۸ - ۲ ۱۱ - ۱۸ - ۳</p>	<p>۱۱ - ۱۸ - ۱ ۱۱ - ۱۸ - ۲ ۱۱ - ۱۸ - ۳</p>
	<p>۱۱ - ۱۹ - ۱ ۱۱ - ۱۹ - ۲ ۱۱ - ۱۹ - ۳ ۱۱ - ۱۹ - ۴</p>	<p>۱۱ - ۱۹ - ۱ ۱۱ - ۱۹ - ۲ ۱۱ - ۱۹ - ۳ ۱۱ - ۱۹ - ۴</p>	<p>۱۱ - ۱۹ - ۱ ۱۱ - ۱۹ - ۲ ۱۱ - ۱۹ - ۳ ۱۱ - ۱۹ - ۴</p>

موسسه تخصصی آموزش و پژوهش - تهران

(این بخش برای اطلاع از جزئیات و شرایط شرکت در دوره‌های آموزشی و پژوهشی در دسترس است. برای اطلاعات بیشتر با ما تماس بگیرید.)

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز		شرح فعالیت	
نوع فعالیت	زمان اصلی	مکان اصلی	زمن اصلی
۱- ۱۳- مطالعه و استخراج منابع مطالعاتی (۱-۱۶) - (۱-۱۹) - (۱-۲۳) در ترمین سیستم‌ها و خطوط مکی کی باید در سازمان‌های برنامه‌ریزی توسعه کار گرفته شود.	۱۳-۱ - ساعاتی در برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۱۲- کلیات برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۱۳-۱ - ساعاتی در برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۲- ۱۶- بررسی تجربیات گذشته و وضعیت موجود و تعیین برآوردی از مشکلات کار	۱۶-۱ - ارائه پیشنهادهایی برای برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جهت تصمیم‌گیری در مراجع مربوطه		
۱- ۱۳- شناخت عوامل تاثیرآوردن (۱) آموزش و توزیع آنها بر حسب نقاط جغرافیایی، جنس، شایسته و رشته، پایه و ...	۱۳-۱ - وضعیت		۱۳-۱ - وضعیت
۲- ۱۶- شناخت خصوصیات حرکت دانش‌آموزان داخل نظام و عوامل آن (تفاوتی که است ...)	۱۶-۱ - بررسی		۱۶-۱ - بررسی
۳- ۱۶- بررسی و ارائه پیشنهادهایی جهت گریز و پیمان سیستم‌های دیگر			
۱- ۱۳- شناخت وضع معلم آموزش و عوامل آن بر حسب شکل، تحصیل، جنس، منطقه، رشته تدریس و ...	۱۳-۱ - وضعیت معلم (در صورت امکان)		۱۳-۱ - وضعیت معلم (در صورت امکان)
۲- ۱۶- شناخت عوامل تاثیرآموزش معلم، کارشناس و دیگر شاخصها			
۳- ۱۶- شناخت وضع درآمدها و میزان پرورش خدمت رهاهی معلم ...			
۴- ۱۳- شناخت وضع آموزش فنی خدمت - منابع و مشکلات			
۵- ۱۳- شناخت عوامل عرضه از منابع محلی (معلم و منابع و چشم‌انداز آن			
۶- ۱۳- تعیین نیازها و کمبودها بر حسب عوامل مذکور در ۱- ۳- ۲- ۱۳			
۷- ۱۳- مطالعه گزارش استفاده از تکنولوژی آموزشی - به‌ویژه منابع تجهیزات در برنامه‌های درسی و تعیین آن بر مبنای نیازها نسبت به معلم			
۱- ۱۳- شناخت وضع معلم شاخصهای آموزشی - چگونگی آنها (تعداد، میزان کار آن) و مطابقت با استانداردها و ضرورت‌ها با نیازها و تعیین ظرفیت و اسی آن بر حسب نوع استفاده و نوع ناکت و منطقه و کشور و پیش‌بینی آنها (مطابق دانش آموزشی تخصصی به صورت ...)	۱۳-۱ - فضای آموزشی		۱۳-۱ - فضای آموزشی
۲- ۱۶- تعیین وضع شاخصهای در دسترس ایجاد و تعیین ظرفیت آنان و زمان آماده شدن برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای			
۳- ۱۳- شناخت وضعیت معلم و مشخصات زمین‌های در اختیار آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و عوامل آنها زمین و عوامل مورد نیاز			
۴- ۱۳- شناخت چگونگی خود بازی مردم و سازمان‌های ارگانی برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای			
۵- ۱۳- تعیین ظرفیت شاخص‌های موجود و تعیین گذشته و آینده آن با توجه به طرح توسعه و ظرفیت‌های در دسترس ایجاد			
۶- ۱۳- تعیین چگونگی بهبود و بازی از ظرفیت شاخص‌های موجود و تعیین گذشته آن با توجه به مطالعات بند ۱- ۳- ۱۳			
۱۲ - شناخت وضع موجود و ظرفیت سنجی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای			
سوم - برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای			

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز	نوع فعالیت		زمانه اصلی در زمینه اصلی	زمانه اصلی فعالیت
	شماره اصلی	شماره مهم در زمینه اصلی		
۱- جمع‌آوری اطلاعات و محاسبه شاخص‌ها و تعیین و انتشار آنها	۲۲-۷	۲۲-۷	۲۲-۸	۲۲-۸
۲- ایجاد روش و سازوکار تعیین شده برای انجام مرتب و مداوم این کار	۲۲-۷	۲۲-۷	۲۲-۸	۲۲-۸
۳- برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸
۴- برنامه‌ریزی کارهای انجام شده در این زمینه در ایران	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸
۵- انتخاب شیوه‌های مناسب برای ایجاد مطالعه	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸
۶- انجام بررسی و معاینات مربوط و انتشار نتایج و اتخاذ شیوه مناسب برای انتشار کار	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸	۲۲-۸
۷- بررسی مطالعات پهنای (b) و (۱۱) و بررسی سوابق قانونی و اجرایی در زمینه مشارکت مردم و هم‌تکرار	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹
۸- مطالعه تطبیقی در این زمینه در سایر بخش‌ها ادر ایران) و در آموزش فنی و حرفه‌ای در خارج کشور	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹
۹- انتخاب استراتژی و سیاست‌های مناسب و متد	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹
۱۰- تهیه طرح تفصیلی مشارکت مردم و عدم تکرار در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹	۲۲-۹
۱۱- بررسی وضعیت کنونی - تدوین روال گردش کار - قیاس و بازسازی‌ها	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰
۱۲- سیاست‌گذاری و تعیین راه‌حلهای مشخص برای رفع نارسایی‌ها	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰
۱۳- تدوین دستورالعمل‌های تفصیلی و روش‌های عملی نظارت بر عملیات جاری	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰	۲۲-۱۰
۱۴- تعیین روش و وضعیت کنونی - تدوین روال گردش کار و نواقص و جرماسی‌های موجود	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱
۱۵- سیاست‌گذاری و تعیین راه‌حلهای مشخص برای رفع نارسایی‌ها	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱
۱۶- تدوین دستورالعمل‌های تفصیلی و روش‌های عملی نظارت بر عملیات توسعه	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱	۲۲-۱۱
۱۷- انجام مطالعات مشابه مطالعات مربوط به شاخص اصلی ۱۳ در مورد آموزش‌های روز آینده و پهنای غیر آموزش	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲
۱۸- جمع‌بندی نتایج و ارائه پیشنهادها	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲	۲۲-۱۲
۱۹- بررسی سزون و روش‌های مربوط و انتخاب روش مناسب و تعیین محدوده مطالعه خاص یا توجه به اثرات کیفیت تحصیلات و اکت تحصیل در هزینه و اثرات مثبت در شغل و تمایل شرایط ناطرب کار در فرایند حاصله	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳
۲۰- جمع‌آوری اطلاعات در مورد هر اقدام هزینه و فایده	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳
۲۱- انجام بررسی و تجزیه و تحلیل نتایج	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳	۲۲-۱۳

فهرست و شرح فعالیت‌های آموزشی و حرفه‌ای - سوم - برنامه‌ریزی توسعه آموزشی فنی و حرفه‌ای

برنامه‌ریزی توسعه آموزشی و حرفه‌ای (تایید و تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی و تصویب شورای عالی آموزش فنی و حرفه‌ای) - شماره ۱۳۷۵۷۱۲ مورخ ۲۲/۰۵/۹۲ - شماره ۲۲ - مطالعات و پژوهش‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای

جدول شرح فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مطالعات و پژوهش‌های آموزشی و حرفه‌ای

مطالعات و پژوهش‌های مورد نیاز		نوع فعالیت		
فصلنامه مهم در شاخه اصلی	فصلنامه اصلی	فصلنامه اصلی در زمینه اصلی	فصلنامه اصلی	فصلنامه اصلی
<p>همانند اجراء ۱۳۱ - ۱۳۴</p> <p>همانند اجراء ۱۳۱ - ۱۳۴</p> <p>همانند اجراء ۱۳۱ - ۱۳۴</p>	<p>۱۴ - ۲۴ - مجله فایده و مزیت در آموزش‌های تخصصی در مجتمع‌های آموزشی پژوهشی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های علوم پزشکی</p> <p>۱۵ - ۲۴ - مجله فایده و مزیت در آموزش‌های کوتاه مدت حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی و آموزشگاه‌های چهار کارخانه‌جات تبریز گورتن</p>	<p>۲۴ - مسائل خاص برنامه‌ریزی توسعه (نتایج این مطالعات در جمع‌بندی و تصمیم‌گیری درباره فعالیت‌های مندرج در شاخه‌های اصلی ۱۳ تا ۲۳ مورد استفاده قرار می‌گیرد)</p>	<p>سوم - برنامه‌ریزی توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای</p>	